

SUBJECT: STRESS MANAGEMENT

Day Saturday
Date 30/03/2019

Time 10.00 A.M. TO 01.00 P.M.
Max. Marks: 60.

S-2019-0709

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
  - 2) Figures to the **RIGHT** indicate full marks.
-

Q.1 Explain concept of 'Stress' and 'Anger'? Explain the causes of stress and anger. (12)

OR

What is 'Stress'? Explain in detail process of stress and anger.

Q.2 What effect does meditation have on the mind and the body? (12)

OR

Explain in detail occupational stress and family stress.

Q.3 How the practice of meditation does affect the brain? (12)

OR

Which are the stresses related diseases? Explain sexual and emotional disorder.

Q.4 What is stress management and self awareness? Explain stress management through recreation? (12)

OR

What is stress management? Explain the methods for stress management.

Q.5 Write short notes (**ANY THREE**) (12)

- a) Yoga for relaxation technique
- b) Mental image
- c) Spirituality
- d) Process of stress and anger

* * *

मराठी रुपांतर

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ 'तणाव' आणि 'राग' या संकल्पनांचे स्पष्टीकरण द्या? तणाव आणि क्रोध चे (१२)
कारण स्पष्ट करा.

किंवा

'ताण' म्हणजे काय? ताण आणि रागाच्या तपशीलवार प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.२ ध्यानाचा मन आणि शरीरावर काय परिणाम होतो? (१२)

किंवा

व्यावसायिक ताण आणि कौटुंबिक तणावाचे वर्णन करा.

प्र.३ ध्यानाचा सराव मेंदूवर कसा प्रभाव पडतो? (१२)

किंवा

ताण संबंधित रोग कोणतो आहेत? लैंगिक आणि भावनिक व्याधी स्पष्ट करा.

प्र.४ तणाव व्यवस्थापन आणि स्वतःची जाणीव काय आहे? मनोरंजनाद्वारे ताण (१२)
व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

किंवा

ताण व्यवस्थापन काय आहे? तणाव व्यवस्थापनासाठीच्या पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा (कोणतेही तीन) (१२)

- अ) विश्रांती तंत्रासाठी योग
- ब) मानसिक प्रतिमा
- क) अध्यात्मिकता
- ड) ताण आणि क्रोध प्रक्रिया

* * *